

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Adres redactie: ds H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Administratie: Drukkerij Steenbergen, Slotlaan 220, Zeist

De brief van Paulus aan de Filippenzen

(FILIPPENZEN 1 : 8-27)

(2)

Vers 8

En dan valt het ook niet te verwonderen, dat Paulus een sterke innerlijke begeerte (dat is een betere vertaling dan: ontferming) heeft hen te ontmoeten. Die begeerte of toegenegenheid is geen puur menselijke toegenegenheid. Die is ook weer het werk van Christus. Als er een band groeit tussen gemeente en ambtsdragers, dan is dat altijd meer dan alleen maar een menselijke zaak. Dat blijkt wel uit het feit, dat die band ook kan groeien tussen mensen die elkaar qua karakter niet eens liggen. Die genegenheid, die band is Christus' werk. In feite is Hijzelf die band.

Vers 9

Paulus bidt dus voor de gemeente. Dagelijks. En wat hij bidt, geeft hij aan in vss. 9 en 10. Hij bidt dat de liefde van de Filippenzen steeds meer overvloedig moge zijn, meer en meer moge toenemen.

Het woord liefde is in onze dagen sterk gevalueerd. Tegenwoordig noemt men vaak liefde, wat in feite niets anders is dan zelfzucht en het zoeken van zelfbevrediging en zelfontplooiing. In de bijbel daarentegen wordt liefde gekarakteriseerd door offerbereidheid, door dienstvaardigheid en door zelfverloochening ten behoeve van de ander. Moge die (bijbelse) liefde toenemen bij de Filippenzen, bidt Paulus. Dat is nl. van groot belang. Want als dat gebeurt, dan leidt dat bij de Filippenzen tot helder inzicht en tot fijngevoeligheid.

Liefde maakt blind, zegt een spreekwoord. Maar liefde in de bijbelse zin van het woord leidt juist tot verdieping van inzicht. Wie zijn naaste liefheeft, gaat steeds duidelijker zien wat die naaste nodig heeft. Wie zijn naaste liefheeft, wordt ook fijngevoelig. Hij loopt niet over zijn naaste heen en kwetst hem niet. Het ligt anders bij wie niet liefheeft. Hij ziet de nood van de ander niet. Hij leeft eraan voorbij. Hij is ook grof en onheus. Want hij is niet in de ander geïnteresseerd. Hij is alleen maar geïnteresseerd in zichzelf.

Vers 10

Als dat inzicht en die fijngevoeligheid zich verdiepen door het toenemen van de liefde, groeit ook het onderscheidingsvermogen. Dan leren we onderscheiden waar het op aan komt.

We worden in ons leven overstelpt door

massa's dingen. Ontelbaar veel zaken komen op ons af en vragen onze aandacht. Het zijn er zoveel, dat je niet meer weet wat je eerst en wat je laatst moet doen. Je moet kiezen. Maar wat moet je kiezen?

Paulus zegt: in die situatie wijst de liefde je de weg. De liefde laat je onderscheiden waar het op aan komt. Die leert je de goede weg te vinden in de lawine van alles wat op je afkomt.

Dat is een verrassende opmerking. Ik ben ervan overtuigd, dat wij dat probleem op andere manieren proberen op te lossen. Maar Paulus zegt: doe dat niet. De liefde (in bijbelse zin) wijst je de weg.

Paulus' gebed om toename van de liefde bij de Filippenzen, is niet alleen van belang voor de situatie waarin ze op dat moment verkeren, maar heeft ook consequenties voor hun toekomst. Wanneer dat alles nl. gaat groeien en werken en zich gaat waar maken in hun leven — en wat Paulus tot de Filippenzen zegt, geldt ook ons! — dan zullen ze rein en onberispelijk zijn tegen de dag van Christus.

Ja, dat staat er echt: rein (= zuiver) en onberispelijk. Als we dat lezen, zijn we onmiddellijk geneigd te zeggen: dat bestaat niet, want wij hebben maar een klein begin van gehoorzaamheid in ons leven. Maar met een dergelijke opmerking trappen we toch een open deur in.

Zou de man die Rom. 3 en 7 schreef, dat zelf niet weten?

Natuurlijk wel. Paulus wist het beter dan wij. En toch schrijft hij: dan zult ge rein en onberispelijk zijn en vol van vrucht der gerechtigheid.

Vers 11

Maar hoe kan dat dan? Wel, zegt Paulus, het is inderdaad niet óns werk. Het wordt bewerkt door Jezus Christus. Hij maakt ons rein en onberispelijk en vruchtdragend. En dat niet alleen maar op papier en in theorie, maar reëel.

Zulke levens, waarin reinheid en onberispelijkheid en de vrucht der gerechtigheid zich openbaren en zichtbaar worden, strekken tot eer van God. Dat is het uiteindelijke doel en tegelijk het gevolg van Paulus' gebed voor de Filippenzen: het verheerlijken en grootmaken van God. Dat is uiteindelijk het allerbelangrijkste.

Dat is tenslotte het ABC van het christelijke leven.

Vers 12

Paulus gaat nu iets vertellen over zijn eigen persoonlijke omstandigheden en de gevolgen daarvan voor de prediking van het evangelie.

Natuurlijk was het voor de Filippenzen wel prettig iets over Paulus' omstandigheden te

horen. Maar als er niet meer was, zou Paulus er geen aandacht aan geschonken hebben. Die persoonlijke omstandigheden op zichzelf vindt Paulus niet zo belangrijk. Hij leeft immers niet voor zichzelf, maar voor het evangelie en voor Christus. En daarom is Paulus ook niet vol van zichzelf, maar vol van het evangelie. En daarom zijn zijn persoonlijke omstandigheden alleen maar van belang voorzover de prediking van het evangelie ermee gemoeid is.

Ik ben bang dat onze instelling vaak anders is. Ik vrees dat wij onszelf vaak het belangrijkste vinden. Het gaat ons er vaak om dat WIJZELF iets bereiken. En dan komt het evangelie op het tweede plan, als wijzelf aan onze trekken gekomen zijn. Paulus stelde het evangelie voorop. En daarom schrijft hij dat zijn gvangenschap de prediking van het evangelie heeft bevorderd.

Vers 13

Dat is op twee manieren gebeurd.

In de eerste plaats is door zijn gvangenschap het hele hof (= praetorium = kazerne van de keizerlijke garde) in aanraking gekomen met Christus.

De anderen die Paulus in dit verband noemt, zijn dan de leden van de rechtbank en bedienend personeel (slaven). Zij werden in en door het proces tegen Paulus met Christus geconfronteerd.

Vers 14

En in de tweede plaats werd de prediking van het evangelie door Paulus' gvangenschap gestimuleerd, doordat het merendeel der broeders meer moed greep om het evangelie te prediken.

Vers 15-17

Weliswaar deden sommigen van hen dat uit nijd en twist. Zij hadden het niet zo erg op Paulus begrepen.

Om dat te kunnen begrijpen, moeten we ons even realiseren, dat Paulus in zijn dagen geen algemeen erkende figuur geweest is.

Hij was een controversiële figuur die lang niet door iedereen als apostel werd erkend. Die mensen zagen nu de kans schoon om onder Paulus' duiven te gaan schieten en stemming tegen hem te kweken en het hem in zijn gvangenschap nog eens extra moeilijk te maken. Dat was bepaald geen fraaie manier van optreden.

Vers 18

Maar Paulus kan het gelukkig gemakkelijk van zich afzetten. Het gaat immers niet om zijn persoonsje. Dat hoeft geen koning te kraaien. Het gaat om Christus. Als die maar gepredikt wordt, kan Paulus er wel overheen stappen dat hijzelf minder fraai be-

M. R. van den Berg - Oegstgeest

overall. Hij staat op ons te wachten: op de hoek van de straat en 's avonds als we thuis komen, als we eten koken in de keuken en ook als we sterven. Hij is er zelfs als we worden neergelaten in het graf. Christus is er altijd. En het gaat altijd om Hem. En als Hij ons leven is, is ons sterven winst. Dat kunnen we dan rustig zeggen.

Vers 27

Het is nog niet zover dat Paulus de Filippenzen kan ontmoeten.

Hij zit nog gevangen.

Maar ook vanuit de gevangenis kan Paulus nog werken aan de opbouw van hun geloof en van hun christelijke levenswandel. Daarom schrijft hij nu; gedraagt u waardig (= in overeenstemming met) het evangelie van Christus.

U ziet dat het alweer om hetzelfde gaat: om het evangelie. Dat is de kern van het

handeld wordt. Dan kan hij zich zelfs verblijden.

Kijk, dat is nu leven voor Christus: jezelf wegcijferen terwille van Christus en het evangelie. Ik denk dat de tenen van ons hoogstbelangrijke eigen persoontje vaak veel te lang zijn om ons zo te kunnen wegcijferen. Is het niet vaak zo, dat wij blij zijn als wijzelf in het middelpunt staan en als wij de glansrol vervullen, ook al zou dat gaan ten koste van Christus en het evangelie?

Paulus leeft voor Christus. En daarom zal hij zich blijven verblijden als Christus gepredikt wordt, ook al gaat dat ten koste van zijn eigen persoontje.

Vers 19

Is dat geen onmenselijke opgave? Is dat geen onmogelijk eis? Want Paulus weet: er wordt me door die afgunstige evangeliepredikers geen wezenlijke schade toegebracht. Het is juist omgekeerd. Ook dit werkt voor Paulus mee ten goede, tot zijn behoud, dank zij het gebed van de Filippenzen en de bijstand van Gods Geest.

Paulus hoeft alles niet alleen te verwerken. Er zijn mensen die voor hem bidden. (Ziet u hoe belangrijk het is als we voor elkaar bidden: thuis en in de gemeente en in een gebedskring?) En er is de Heilige Geest.

Vers 20

Daarom is Paulus er zeker van, dat hij niet beschaamd zal staan, wat er ook met hem gebeurt.

Paulus denkt nu weer aan de afloop van het proces. Er zijn twee mogelijkheden. De ene mogelijkheid is, dat hij wordt vrij gelaten. En dat betekent dan voor hem leven. De andere mogelijkheid is, dat hij wordt veroordeeld. En dat betekent dan de dood. Maar welke van die twee mogelijkheden het ook wordt, Christus zal er door worden grootgemaakt.

Vers 21-26

Als Paulus vrij komt, betekent dat voor hem leven. En leven is voor hem: Christus. Het betekent ook: verder werken met vrucht doordat hij dan de Filippenzen verder behulpzaam kan zijn in de opbouw en uitbouw van hun geloof.

Als Paulus moet sterven, betekent dat voor hem winst.

Want sterven is opbreken uit dit leven en met Christus zijn.

Wat Paulus moet kiezen weet hij niet. Met Christus te zijn is voor hem persoonlijk verreweg het beste. Maar blijven leven is noodzakelijker terwille van de Filippenzen. En daarom weet Paulus, als het er op aan komt, toch weer wel wat hij moet kiezen. Hij kiest weer voor het zichzelf wegcijferen, voor het opzij schuiven van zijn eigenbelang. Hij kiest voor het belang van de Filippenzen en voor de voortgang van het evangelie.

En hij weet: dat is de goede keuze. Daarom weet hij ook dat hij in leven zal blijven en de Filippenzen zal ontmoeten en dat hij hen verder zal helpen in het volgen van Christus en zo hun geloofsblijdschap zal doen toenemen. En hij weet ook — en daar gaat het uiteindelijk weer om! — dat er geroemd zal worden in Christus.

Is het u opgevallen, hoe nuchter Paulus over de dood spreekt? Hij speelt geen verstopperij. Hij steekt de kop niet in het zand. Hij doet er niet geheimzinnig over. Neen, hij ziet de laatste vijand recht in de ogen.

Dat kan ook. Want Paulus weet: ook als we sterven is Christus er. Hij is er altijd en

KERKELIJK Leven

Vrouwencontactdag

Op de morgen van zaterdag 4 september vulden ruim 800 zusters uit vrijgemaakte kerken „buiten het verband” de prachtig met bloemen versierde grote zaal van de Buitensociëteit in Zwolle. Het doel was om op deze dag samen veel te zingen, te bidden, te luisteren en te spreken over de problemen en zaken die hen als christenvrouwen en moeders in de tegenwoordige tijd in de samenleving van kerk en maatschappij, aangaan en beroeren. Nadat de ochtendbijeenkomst begonnen was met het zingen van „Ere zij aan God de Vader” met gebed en het lezen van Lukas 12:22-32, wees de presidente, mevrouw Vrijmoeth, er ook op dat de bedoeling van deze dag niet was om er een massale bonds- of toogdag van te maken, maar dat contact met andere zusters het hoofddoel was. Vooral dames uit kleine gemeenten in ons land hadden gevraagd om een ontmoetingsdag, om samen te spreken over hun zorgen over de jeugd en de kerk. Jezus maant zijn discipelen in Lukas 12 om te letten op de leliën des velds, die zich geen zorgen maken over hun uiterlijk en toch tussen de andere planten opvallen met hun prachtig pronkgewaad. Zo behoeven de leden van de kerk van Christus zich geen zorgen te maken over de indruk, die ze als kerk naar buiten maken nu ze geen grootse organisaties, geen bonden en geen goed kerkverband hebben, maar hun enige zorg moet zijn hoe ze zich kunnen sieren door goede werken (1 Timotheüs 2:10) en zo hun godsvrucht kunnen tonen. „Als de leden van de kerk zich beijveren in goede werken zoals gastvrijheid, herbergzaamheid, ziekenbezoek, zorg voor weduwen en wezen, liefde voor elkaar en voor andere mensen zal de kerk staan te schitteren in de wereld als een lelie temidden van de distels”. Met deze woorden opende de presidente de bijeenkomst na iedereen hartelijk welkom te hebben geheten, speciaal de genodigden, waaronder zich ook 2 afgevaardigden van de vrouwenvereniging van de Chr. Gereformeerde Kerk in Zwolle bevonden.

Ds Kranenburg uit Groningen kreeg hierna het woord om zijn toespraak te houden over de jeugd onder de titel: „De jongeren, hun wereld, hun toekomst, hun Heer”, waarvan een samenvatting hier volgt.

Als de houding van de jongere generatie

leven. Dat moet het leven stempelen en beheersen. Dat moet het één en het al al zijn. En als dat het geval is, zal Paulus — of hij nu naar Filippi kan komen of niet — van de Filippenzen horen, dat ze vaststaan in één geest en dat ze één van ziel meestrijden voor het geloof aan het evangelie.

Daar zegt Paulus iets dat we vandaag ook goed kunnen gebruiken. Je door het evangelie laten beheersen geeft vastheid in je leven.

Dat is het manco van onze tijd. Wie staat er vandaag nog vast in zijn geloof? We leven in de eeuw van de twijfel. Onze tijd twijfelt aan alles. En de kerken en de christenen twijfelen mee.

Hoe komt dat? Waar komt die sterke geest van twijfel vandaan? Het komt, omdat men zich niet meer door het evangelie laat beheersen en dat niet meer een kracht in het leven laat zijn. Men gedraagt zich niet meer in overeenstemming met het evangelie. Daar ligt de oorzaak van de twijfel.

getypeerd moet worden met het woord protest, is het goed te bedenken dat dit protest gericht is tegen een wereld die wij (de ouderen) hebben gemaakt.

In die wereld verontreinigen onze auto's de lucht; vervuilen de fabrieken die wij bouwden het water; worden de oorlogen gevoerd, die wij ontketenden. En morgen gaan ze naar een kerkdienst (als ze nog gaan) waarin wij een 400 jaar oude liturgie instandhouden alsof die is ingericht naar het model ons op de berg getoond. Maandag ontdekken ze dat de kinderen Gods in deze wereld elkaar niet kunnen bereiken over de kerkelijke muren, die wij hebben opgetrokken.

Het protest dat via moderne publiciteitsmedia onze huizen binnen komt en dat als regel eerst door anderen werd opgevangen en met politieke bijbedoelingen werd aangedikt en gekleurd alvorens het aan ons werd doorgegeven, is niet het protest van allen. Vaak is dit protest een gevaarlijke invalspoort voor de dreigende anarchie.

Bij de grote meerderheid heeft het protest de vorm aangenomen van teleurstelling. Vanuit die teleurstelling zijn velen de kerk ontvlucht. In veel gevallen werd hun vlucht nauwelijks opgemerkt want ze gingen geruisloos heen en wij hadden het vaak te druk aan onze kerkelijke vergadertafels, die doorbogen onder het gewicht van kerkelijke stukken.

Waar het protest van de jongeren bestaat uit een nadrukkelijk „neen” tegen de wereld, die wij hebben gemaakt zullen we dat neen moeten aanvaarden, tenzij we nog zo weinig gebroken zijn dat we tevreden zijn met wat wij er van maakten.

Een uitdrukkelijk „neen” van de jongeren is er tegen de kerkelijke verdeeldheid. Wanneer wij ons voor ons aandeel in de kerkelijke gebrokenheid verontschuldigen met een beroep op ons historisch gelijk, maken we op jongeren weinig indruk.

De kracht van onze argumenten schijnt hen te ontgaan. Ze zijn graag bereid, aan te nemen dat wij zowel in de veertiger als in de zestiger jaren gelijk hadden, maar ze zullen ons vervolgens vragen naar ons gelijk van vandaag, naar ons recht van bestaan als gemeente, naar de oprechtheid van ons christen-zijn.

Het is een kostelijke inkonsequentie als jongeren (leden van een kerk „binnen het verband”) in een gemeente „buiten het verband” argeloos vragen om toelating tot het avondmaal met de mededeling dat zij de zondag tevoren de dood van hun Heer ver-

voor deze wereld nog iets nieuws te verwachten, ook al beseffen zij dat er tenslotte hier en nu geen paradijstoestand is te verwezenlijken.

—o—

Voor de middagpauze werd het programma nog afgewisseld met samenzang en door het optreden van een vrouwenkoor uit Spakenburg, dat vier geestelijke liederen ten gehore bracht.

De lunchpauze verliep niet helemaal vlot wat het verkrijgen van koffie en broodjes betrof, maar voldeed volledig aan de verwachtingen van een gezellig contact-uurtje. Aan alle met bloemen versierde tafeltjes werd druk gediscussieerd, gebabbeld en gelachen. Heel wat oude kennissen liep men tegen het lijf en nieuwe contacten werden gelegd.

Een verrassing was het toen na de opening van de middagbijeenkomst door samenzang, het doek opging voor het Gereformeerd meisjeskoor „Sangh en Spel” uit Zwolle. Dit leuke tienerkoor, gekleed in witte blouses en rode maxi-rokken zong onder leiding van de dirigent, de heer Melis Lok een lied van Mozart, een ode aan de Amsterdamse grachten en enkele negro-spirituals, en bracht hiermee een zeer gewaardeerde ontspanning, alvorens de aandacht gevraagd werd voor de beantwoording van de schriftelijke vragen, die in de lunchpauze waren ingeleverd.

Ds Kranenburg deelde mee, dat er bijna 100 verschillende vragen waren ingeleverd en dat de vier forumleden, die samen met hem de vragen zouden beantwoorden, hadden besloten om de meest voorkomende problemen in rubrieken onder te brengen en zo te behandelen. Daar de forumleden over bepaalde zaken in enkele minuten en dus zeer beknopt hun mening moesten geven is het onmogelijk daar een getrouw verslag van te doen en is het volgende slechts een summier indruk.

Ds v. d. Brink uit Zwolle wilde in de eerste plaats opmerken dat de ouders er niet mee klaar zijn om maar van alles te verbieden, zoals b.v. de bioscoop. De jeugd die een goede basis van huis uit heeft meegekregen moet zelf ook ervaren wat goed en verkeerd is. Ook wees hij er op, dat het zeer belangrijk is dat er thuis en in de gemeente goede opvangmogelijkheden zijn voor de jongelui, als het kan in de vorm van een jeugdhuis.

Mevr. v. d. Lingen uit Spakenburg zei, dat we de jongens en meisjes toch duidelijk de normen, die Gods Woord ons geeft, moeten voorhouden, en dat we hen op grond daar-

van toch vele zaken moeten verbieden, omdat ze zondig zijn. Ook moeten we ons niet te veel van alle drang van de jongeren tot vernieuwing van de liturgie, aantrekken, daar het in de kerkdienst toch om de evangelie-verkondiging gaat en als de preek goed is, de gebeden en de psalmen ook meer gaan spreken.

Mevr. Rookmaaker uit Amsterdam legde in de bespreking vooral de nadruk op het gevaar van het gebruik van drugs. Ook onder ons zijn jongeren, die het gebruiken en het gevolg is „de dood”. „Wie er eenmaal aan verslaafd is gaat na kortere of langere tijd dood”, zei de spreekster. De enige medicijn tegen deze verslaving is de bekering tot Jezus Christus. Ze vertelde in dit verband iets van het werk van L'ABRI.

De heer Vrijmoeth uit Zwolle komt veel met protesterende christen-jongeren en ook druggebruikers in aanraking, en hij zei, dat het hem in gesprekken met deze jonge mensen opgevallen was, dat er in het contact met de ouders thuis iets mis was. Goedwillende ouders, die de kinderen niet meer begrijpen en kinderen die na kortsluiting met de ouders zich toesluiten, zich aansluiten bij ongewenste vrienden en soms vluchten in het druggebruik. Hij wees de moeders op het belang van begrijpende oren primair contact te krijgen en te houden met de jeugd.

De vijf kwartier die het forum kreeg om te discussiëren over de vele problemen bleek veel te kort, en veel vragen zijn niet meer ter sprake gekomen. Tot een afgeronde mening kon men in deze korte tijd dus onmogelijk komen; de grote waarde echter van deze bespreking lag o.a. hierin dat men kennis kon nemen van de vele vragen en problemen die er in de moderne tijd zijn, nu onze kinderen en ook de ouders leven in een sterk veranderende wereld.

Ds Kranenburg leidde op voortreffelijke wijze de bespreking tussen de vier forumleden.

Na het gedicht „Gebed van een moeder” dat door Mevr. Keessenberg werd voorgedragen en dat op ontroerende wijze op de bespreking aansloot, sloot ds Van Oene uit Zwolle deze dag. Het slotwoord dat ook eerder in dit blad werd gepubliceerd, vertroostte vele zusters en met „Dankt, dankt nu allen God, met blijde feestgezangen” werd deze blijde feestdag besloten.

Uit de gehouden enquête is gebleken dat alle aanwezige dames deze dag zeer op prijs hadden gesteld en hoopten dat er volgend jaar weer een vrouwencontactdag zal worden gehouden.

kondigden in een gemeente binnen het verband. Het werkt bevrijdend, zich op deze wijze te laten beroven van zijn historisch gelijk. Wie meent dat de jongeren vanzelfsprekend op onze hand zijn omdat wij de verdrukten, de uitgestoten waren, vergist zich. Zij zijn niet meer bereid, dit te verifiëren.

Wie aan jonge mensen vraagt hoe de gemeente van vandaag en de kerkdienst er uit moeten zien, zal zelden zinnige alternatieven te horen krijgen. Hij ontdekt alleen een aan de bijbel georiënteerd vermoeden dat het meer kan zijn dan wat er tot nu toe van gemaakt is.

Er is onder de jongeren geen behoefte aan kerkdiensten met liturgische hoogstandjes; wel aan kerkdiensten, die wat méér zijn dan stille ogenblikken waarin zij zwijgend een preek mogen aanhoren om daarna alleen gelaten te worden met hun vragen over de konsekventies van het gehoorde voor de wereld en voor de maandag.

Wanneer we aan de toekomst van de jongeren denken en bij onszelf „een overheersende somberheid waarnemen is het goed te bedenken dat de wereld dan ook ons in zijn macht heeft” (Prof. Van Riessen). Wij hebben een machtig God, die het toch telkens weer anders zal doen dan wij verwachten. Op verademing hier en nu mag nog wel degelijk worden gehoopt en vrolijkheid van hart is geen permissie maar een gebod Gods. Het zou verschrikkelijk zijn als onze jongeren vergaten jong te zijn.

Dat neemt niet weg dat de wereld er meer dan ooit tevoren uitziet als een wereld vol verzoeken en dat we om die reden de jongeren met zorg de toekomst tegemoet zien gaan. Hoe begrijpelijk deze zorg is, we zullen moeten beseffen dat zij zelfs achter kloostermuren niet veilig zijn. Het kan in de bioscoop gevaarlijk zijn maar ook op een gereformeerde visite-avond. Aan kinderen Gods in de diaspora, die klagen over een teveel aan verzoeken schreef Jakob: Zo vaak iemand verzocht wordt komt dat voort uit de zuiging en verlokking van zijn eigen begeerte. De zuigkracht blijkt niet vanuit de toekomst op ons te loeren. Ze gaat niet uit van de dingen om ons heen. Ook onze jongeren brengen de zuigkracht zelf mee de wereld in. Als we deze situatie verstaan zullen we ons minder zorgen maken over de plaatsen waar onze jongeren komen en meer over wat er leeft in hun hart. De bijbelse oproep tot bekering kan altijd vertaald worden als de vraag van God: Mijn zoon, geef Mij uw hart.

Jonge mensen verwachten veel van de vernieuwing van de structuren. Hier ligt een van de gevaarlijkste dwalingen, die ons bedreigen. Het is een vergissing, die ons aangepaard wordt door moderne profeten vanuit de vooronderstelling dat de mens goed is en dat de wereld kapot ging in zijn structuren. Het zal ons en onze jongeren duidelijk moeten worden dat de wereld niet kapot ging ergens op de landkaart, maar in de harten der mensen, die zich losrukten van het Vaderhart van God.

Alle vernieuwingspogingen zijn zinloos, die niet aansluiten bij het nieuwe begin dat God gemaakt heeft. Ook God is niet ergens op de landkaart opnieuw begonnen, maar in zijn Zoon, toen Hij opstond uit de doden. In Christus kreeg de wereld een nieuw hart. Het oude is voorbijgegaan, zie, het nieuwe is gekomen. Wie in Christus Jezus is is een nieuwe schepping. Van mensen wier harten op hol gebracht zijn door Jezus Christus is

GEBED VAN EEN MOEDER

*Ik leg de namen van mijn kinderen in Uw handen.
Graveer ze daarin, Heer, met onuitwisbaar schrift,
Dat niets of niemand meer ze ooit daaruit kan branden,
Ook niet als satan straks hen als de tarwe schift.*

*Houd Gij mijn kinderen vast, als ik ze los moet laten,
En laat Uw liefde stralend hun voor ogen staan.
Gij weet hoe mateloos de wereld hen zal haten
Als ze niet in het schema van die wereld gaan.*

*Ik vraag U niet mijn kinderen elk verdriet te sparen,
Maar wees Gij wel hun troost, als ze eenzaam zijn en bang.
Wil om Uws naams wil hen in Uw verbond bewaren,
En laat ze niet van U vervreemden, levenslang.*

Ik leg de namen van mijn kinderen in Uw handen.

Amen.

*Dit gedicht
is voorgedragen
aan het slot
van de vrouwencontactdag*

NAJAARSKLEUREN

De zomer is overrijp. Het najaar kondigt zich aan.

Nog is de lucht strakblauw, nog is de zon als geelkoper — maar het loofhout is allemaal verkleurd. En hoe! De bruinbeige heide, al lang uitgebloeid, wordt nu omzoomd door donker naaldgroen, geelbruin beukeblad en vooral door het roodgouden loof van de Amerikaanse eik en het purperrood van de wilde krent. De Veluwe is één grote kleurenpracht — juist nu alle rusteloze zomergasten verdwenen zijn. Het oog wordt niet verzadigd van zien. De Veluwe is weer een beetje van ons, hoewel we des te meer beseffen dat ook wij maar rentmeesters en schatbewaarders zijn.

De nachten worden fris. Het is al eenmaal om het nulpunt geweest. Toen de maan vol stond burlden de herten. Ze zijn dit jaar vroeg met hun bronst. Dat komt van die lage nachttemperaturen en die zonnige droge dagen. Bij klamme atmosfeer en warme nachten verloopt de bronst soms ongemerkt — maar dit jaar galmen iedere nacht de oergeluiden kilometers ver hoorbaar door de bossen.

En dit najaar is elke dag een feest. Als ik 's morgens naar kantoor zal gaan — heel vroeg, want ik moet eerst even het veld door — rij ik in de tuin al bijna over een paar jonge eekhoorntjes, die hier thuis zijn en mijn matineuze optreden ongepast vinden. Maar ze weten, die rakkers, dat ik voorzichtig rijd om ze te sparen. Ze stuiven een oude berk in, die ze tussen zijn rijpe gele blaadjes aan zijn hart drukt en van uit de hoogte roepen ze dingen, die in een fatsoenlijk blad niet thuis horen. Er is ook weer konijn in de tuin gedrongen: ondanks alle gaasafzetting wordt er weer ijverig geknaagd aan brem en afrikaantjes, aan viooltjes en dalia's. Als HKH het ziet zal ik ze moeten neerpaffen — de konijnen bedoel ik. Ja, die dalia's: ze bloeien in alle mooie kleuren en vormen, ze geven een uitbundige en verspillende garnering aan het gazon. De rode berberis heeft zich veel te welig ontwikkeld rondom het vijvertje en eeuwig zingen de bossen op de achtergrond. Het is al met al een symphonie van kleuren.

Zo is de Veluwe. Elke dag is een zonnedag. Elke dag feest. Dank u, hemelse Vader, schepper van hemel en aarde. Dank u, dat u zulke rijke kleuren op uw palet hebt. Dank u, dat u de tijd neemt om ons zoveel moois te bieden, elk najaar. Dank u, dat u ons het leven zo mooi maakt. Wie uw hand niet ziet in dit paradijs is blind.

En vandaag is het zondag. De herfstkleuren waren tot in ons kerkje doorgedrongen: Gods grootheid is door niets buiten te sluiten, zeggen de theologen. Naast het kanseltje — vandaag een predikant in stemmig zwart, kwam goed uit tegen de witte achtergrond zeiden de zusters — naast het kanseltje hing een armvol herfsttakken. Meest van Amerikaanse eiken: in groen, geelgroen, kopergroen, gemarmerd groen, rood, donkerrood, vlammend rood en roodgoud. Niet te geloven zo uitbundig als zo'n bos herfsttakken kan gloeien. Een vlammenzee, een ondergaande zon in een mistbank, een geweldige kaleidoscoop. En dan te denken dat dit juichende herfstboeket maar een monstertje is van de schone Veluwe slechts een molecuul uit Gods wijde schepping.

Onze wegen onderzoeken, zei de predikant. Wederkeren tot de Heere, zei hij. En niks te mopperen over Hem, zei hij. Als we iets te mopperen hebben — dan maar over onze eigen zonden, zei hij.

En gek — precies hetzelfde zei dat herfstboeket: kijk goed uit hoe je met Gods boeltje omgaat, zei het herfstboeket. Let eens op hoe machtig de Schepper is; je moet nooit met je rug naar Hem toe gaan staan, zei het herfstboeket. En juich nu eens van plezier over die God, die zeurderige mensen zo rijk maakt, zei het herfstboeket. Maar verniel de laatste schoonheid hier op aarde niet verder; want het tijdperk van de mens-op-aarde zal eens het tijdperk van de Grote Vernieling worden genoemd, zei het herfstboeket. Of, zoals Gezelle het zei: hebt toch meelije, mensen meelije, met de schone bomen Gods!

Er was niets in de preek — of het boeket der leken zei hetzelfde. Is boeket trouwens niet een verkleinwoord van boek? Over boeken der leken gesproken! Zelfs onze zang klonk anders: er kwam meer kleur aan te pas. Zouden onze voorouders, die de boeken der leken voorgoed uit de kerken verbanden, niet een enkel kind met het badwater hebben weggespoeld? Want we weten precies wat er geloofd en beleden moet worden — maar wat betekent voor „onze” kerk vandaag eigenlijk de schepping? Gelukkig, dat de wijze vaderen artikel 2 van de NGB hebben laten staan...

Gezelle, m'n goede Gezelle — zoon van een arme tuinman, opgevoed midden in Gods schone natuur — is ook gegrepen door die machtige najaarskleuren. Hoe zei hij het ook ergens?

Half rood half groen
de hagen staan:
half beukenhout
half ieuwen;¹⁾
ik hope dat
vrouw Lente zal
verneschen²⁾ en
vernieuwen
dat dood nu is;
intussentijd
mij willekom
gij winter zijt

Een intellectuele dwaas verstaat dat niet. Maar iemand die van kindsbeen af zó met de schepping is opgegroeid, is verloren voor de wetenschap der heilige godgeleerdheid. Die brengt het niet verder dan tot juichend christendom. Men zeide dat Gezelle ginne goeie pastoor en was. Het zal wel — maar hij was een gelukkig kind Gods. En dat ziet alle schepselen — de kleurrijkste wel het meest — als letters in een boek, die samen Gods almacht en goede zorg spellen; de herfstkleuren vormen daarin de kapitalen en rubrieken! Maar zo'n kind is immuun voor het gekibbel van theologen — welke het overigens allemaal bij het rechte eind hebben.

Onze gastpredikant bijvoorbeeld (hij is gelukkig meer herder dan theoloog) was vanmorgen zo gegrepen door de natuurlijke kleurenpracht die het „liturgisch centrum” beheerste, dat hij andere dingen ging zeggen dan hij van plan was. Ontviel hem ineens openhartig: „we beleven de gekste dingen in de kerk — maar we zwijgen er wél over, of we spreken over de fouten van andere kerken”. Je schrok er van. Zo ontwapenend, zo ontdekkend is nu de natuur. Als de ziele luistert spreekt het al een taal, dat leeft. Griezellig voor mensen, die wat te verbergen hebben. Maar verrukkelijk voor hen, die kinderen in verstand en boosheid zijn.

De Zwitserse ontdekkingsreiziger Mevrouw David-Neel schreef over het oude Tibet, onder meer het boek Mipam. Daarin

vertelt ze van een tibetaanse monnik, die zo ver gevorderd was in zijn religieuze opklimming dat hij één met de natuur was geworden: wilde dieren verloren voor hem hun schuwheid en kwamen naar hem toe. En de legende van Franciscus van Assisi zegt iets soortgelijks — maar dat is een ander verhaal.

We hadden destijds een lieve oude zuster in onze gemeente. Ze was wat hulpbehoevend en aanvaardde dankbaar onze geringe christenhulp, die — mits aan weduwen en wezen besteed — een stukje praktische godsdienst is volgens Jacobus. Tussen haakjes: haar zoon schijnt nu in een rechtzinnig blad mijn ketterse volzinnen op de korrel te hebben genomen. Althans dat wordt mij bericht. Ik kan daar geen verdere aandacht aan geven. Het grootste verschil tussen die soort ketterjagers en mij is altijd: dat zij mij wel lezen en ik hen niet. Daarom ben ik gelukkig.

Maar nu die lieve oude zuster. Ze klapte in haar handen, wanneer je ze in Gods schepping rondreed. Ze zong van blijdschap over de Heer van de vogels, de bloemen en de bossen, van de koolzaadvelden, het water en de dennebossen. Wat kon dát mensje zingen in de kerk: je luisterde naar haar schone sopraan of je wilde of niet. Des ja. En als je haar een extra genoegen wilde doen, moest je haar voorlezen van Jacqueline van der Waals het mooie gedicht

Najaarslaan.

Ik keek in de gouden heerlijkheid / van een najaarslaan / het was of ik goudene deuren wijd / zag openstaan. Het werd mij, toen ik binnenging / of ik door gouden gewelven liep; ik aarzelde even, ik ademde diep: diep van verwondering. Ik voelde mij eerst als een kindje, dat stout doet wat verboden is; ik sprak: zijn voor mij die gewelven gebouwd? Ben ik zo rijk, dat louter goud / de gang mijner woning is? Toen sprak ik: deze gouden grot / is immers geen mensenpaleis. Ik sprak: het is een betoverd slot / dat lang op sprookjeswijs / geslapen heeft en stil gewacht / op een, die de poorten ontdekken zou / de dode gewelven wekken zou / van 't huis, dat ieder mensenhuis / te boven gaat in pracht.

Ik sprak: hoe ben ik zo rijk, zo rijk / hoe ben ik zo rijk, mijn God! Welke aardse woning is gelijk aan dit mijn sprookjesslot? Trots, of ik een prinsesse waar / ging ik door 't goud; aan beide zijden stonden daar / schragend de gangen, hoog en zwaar / de zuilen opgebouwd. Waar gouden de portalen zijn / hoe zullen daar de zalen zijn! Ik zag aan 't einde van mijn pad / een kleine ronde poort / als blauw saffier in goud gevat / en haastig, vol verlangen, trad / ik door de gangen voort. Ik sprak: als bij mijn aankomst wijd / die poorten openstaan / in welke grote heerlijkheid / zal ik dan binnengaan. Indien van goud de gangen zijn / hoe groot moet mijn verlangen zijn / de zalen in te gaan!

Daar moest ik vandaag aan denken. In de kerk, onder de preek. 't Is zonde dat ik het zeg. De zomer — dacht ik — is overrijp. Het najaar kondigt zich aan. De tijd van de oogst is aangebroken. De Grote Baas van boven zendt eerstdaags zijn arbeiders uit, om de vruchten binnen te halen. Wat zijn wij — driedubbelovergehaalde, gedestilleerde en geraffineerde kerk — eigenlijk voor de wereld geweest? Of komt die vraag ongelegen?

D. W. L. Milo - Vierhouten

¹⁾ iepen? — ²⁾ verversen

VERWORDING EN AANPASSING

III

1. Dok's recept en de vrijheid

Men vraagt zich af, hoe een arts zijn bevoegdheid zo ver te buiten kan gaan, dat hij met een wals heendavert over het nog steeds aarzelend geweten van zijn cliënten.

O, zal hij zeggen, ik heb alleen maar geantwoord op gestelde vragen.

Het zij zo.

Maar het antwoord bevat een dóórdrukkend element: het huwelijksgeluk, dat alleen langs de voorgeschreven weg kan worden bereikt.

Het huwelijksgeluk. En, waarde Dok, dat behoort niet meer tot Uw competentie. Het is Uw materialistische levensbeschouwing die Uw horizon zo beperkt. En die er U toe drijft, ook Uw medemens daarbinnen te halen, onder het motief, dat Uw „wetenschap” zich dient te richten tot de mens-in-zijn-totaliteit.

Met het gevolg, dat ook deze zich binnen Uw kooi moet opsluiten, en dat er van zijn totaliteit alleen zijn biotisch substraat overblijft: ook Uw cliënt wordt genoopt van oordeel te zijn, dat zijn huwelijksgeluk uitsluitend door biotische factoren wordt bepaald. U heeft voor hem uitgezocht, wár precies in het menselijk lichaam de sexuele genietingen gelocaliseerd zijn. U geeft Uw aanwijzingen, en pretendeert dan: zo en niet anders ontplooit zich het huwelijksgeluk. Die bijbelse opvattingen zijn allang door mijn wetenschap achterhaald.

Hoe komt het toch, dat zo'n witte jas zo overrompelend blijkt te werken. En dat op de individualistische mens van nu, die zijn „vrijheid” als een waakhond beschermt: hij blaft al vóórdat men er naar wijst. Omdat die vrijheid een illusie is.

2. Zin en waanzin

Want wij maken allen en ieder voor zich deel uit van de levende samenhang, die God heeft geweven van Zich uit in heel het kunstwerk, dat Hij tot aanzijn riep. Ieder van ons vervult daarin de zin, zoals Hij hem schiep. En blijft die zin niet op Hem gericht, dan verliezen we onze vrijheid aan de zin-loze begeerten van ons hart. Zo wordt de zin van onze verlangens in onze jeugdijaren, gericht op het paradijs dat in het huwelijk met onze eigenenige besloten ligt, verraffeld en verhit tot de lust naar genot met ieder, die ons maar iets te bieden heeft. Niet meer het voorzichtig speuren en overwegen met het hart, of God in Zijn goedheid ons onze eigen enige wil geven op ons gebed, maar het doldriest in beslag nemen van de eerste de beste: lukt het hier niet, dan zijn er heus wel meer. Alle hoge eisen van normen en moraal, geweten en naastenliefde, trouw en zelftucht, van geestelijk niveau en gesprek worden hier onbeproefd gelaten en devalueeren.

Een plaatje draaien in schemerlicht onder een glas sherry en de band is gelegd. Het is toch maar een proef. Een proefhuwelijk. Het bed beslist. Wie later leeft, dan zorgt.

3. Een „vriendje” ten voeten uit

Dok's recept is berekend op jong leven, jonge begeerte, jonge betovering. Wanneer het nu zich nog niet zo bezint op later.

Wat schemer, wat schemerig denken, wat „muziek”, wat Weltschmerz, wat melancholie, wat problematiek... het duister voor de werkplaats van satan.

Maar goed. Na enkele — misschien wel vele — mislukkingen met anderen —, maar

daarover niet getreurd — leverde het laatste proefhuwelijk uiteindelijk toch wel zoveel op, — en je moet toch ook eens tot een besluit komen, — dat beiden er tenslotte in hebben bewilligd het te continueren.

Een bruiloft?

Laten we geen dwaasheid beginnen. Een bruiloft is uit de tijd. Een vóórtijdig, om niet te zeggen, voorbarig feest. Dat moet je op z'n vroegst pas na een jaar of vijf houden, herdenkend, dat je al vijf jaar lang geen van beiden de wens hebt uitgesproken om maar weer eens op te stappen.

Is het recept dan toch nog niet waterdicht genoeg om als garantie te dienen? Ze hebben zo hun best gedaan om elkaar te leren kennen. Met heel de „wetenschappelijke” techniek en de stipulatie-winkel van Dok.

En toch: Helemáál zeker zijn ze nog niet: „Zie bovendien maar eens om je heen. Al die echtscheidingen! Een blinde, die daar geen oog voor heeft.”

In dit verband lijkt mij een gedicht van Elsschot, „Het huwelijk”, van belang.

Willem Elsschot

HET HUWELIJK

Rotterdam 1910

Toen hij bespeurde hoe de nevel van den tijd in d'oogen van zijn vrouw de vonken uit kwam dooven, haar wangen had verweerd, haar voorhoofd had doorkloven toen wendde hij zich af en vrat zich op van spijt.

Hij vloekte en ging te keer en trok zich bij den baard

En mat haar met den blik, maar kon niet meer begeeren, hij zag de grootsche zonde in duivelsplicht verkeer en hoe zij tot hem opkeek als een stervend paard.

Maar sterven deed zij niet, al zoog zijn helsche mond het merg uit haar gebeente, dat haar tóch bleef dragen. Zij dorst niet spreken meer, niet vragen of niet klagen, en rilde waar zij stond, maar leefde en bleef gezond.

Hij dacht: ik sla haar dood en steek het huis in brand.

Ik moet de schimmel van mijn stramme voeten wasschen en rennen door het vuur en door het water plassen tot bij een ander lief in eenig ander land.

Maar doodslaan deed hij niet, want tusschen droom en daad staan wetten in den weg en praktische bezwaren, en ook weemoedigheid, die niemand kan verklaren, en die des avonds komt, wanneer men slapen gaat.

Zoo gingen jaren heen. De kindren werden groot

en zagen dat de man die zij hun vader heetten, bewegingloos en zwijgend bij het vuur gezeten, een godvergeten en vervaarlijke aanblik bood.

4. Geeft Dok ook enig houvast aan dit „vriendje”?

Is dit een bruoit?

Goed, maar dan een eerlijke.

Tobbend onder precies hetzelfde slavenjuk als wij, zondaren, allemaal.

Dok en zijn cliëntele niet uitgezonderd.

Maar die hebben hun wetenschappelijk apparaat, hun recept tot huwelijksgeluk, hun deskundige techniek!

Het gedicht is van 1910. Het tijdperk dat, sinds Flex zijn licht daarover opstak, onveranderlijk wordt aangeduid als de „tijd van de mannenbroeders”. Van de hypocrisie dus. Die in-hun-hart niet erg gerust waren op de omgang met hun vrouw, en heimelijk aan een „grootsche zonde” dachten, en er zeker liever niet over spraken! En dus aan deze man niets hadden te bieden.

Dit is volkomen vertekend, maar goed dan.

Deze man wordt nog belemmerd door wetten en praktische bezwaren om zijn begeren te stillen bij een nieuw lief.

Heeft Dok ook voor hem, op zijn leeftijd nog een receptje? Graag in dezelfde geest als dat andere. Het zal trouwens wel postuum zijn, maar misschien is er dan in deze tijd nog deze of gene, die er profijt van kan hebben.

Want deze man heeft precies dezelfde behoefte als de „vriendjes” tot wie Dok zich richt, even geobsedeerd door het biotisch aspect van een, in dit geval, zijn vrouw. Hij is net als zij, alleen wat ouder. De z.g. vrije individualiteit van deze man ligt hier met een prop in de mond, aan handen en voeten gekneveld aan zijn biotisch substraat. Een overwinning waarop de hel trots kan zijn.

Of past het recept nu niet meer?

En komt dan nu de bijbel weer aan bod om de scherven wat de lijmen?

Want je mag toch niet doden, niet waar?

5. Hypocrisie

Dok veegt die bijbelse opvattingen bij elkaar onder het etiket: hypocrisie.

Nu willen wij graag een voorbehoud maken.

Als deze of gene soms de bijbel gebruikt als encyclopaedie en wetboek, inplaats dat hij in de levende samenhang waarvan de bijbel getuigt, zich betrokken weet, en doet alsof, dan is hij inderdaad een hypocriet.

Toch vraag ik mij af, of dit zo gemakkelijk te constateren valt. Vooral voor hen, die uitgaan van een andere maatstaf, die hierop niet past. Zij achten zich eerlijk indien zij zich strikt houden aan hetgeen ze zien, voelen, tasten en op grond daarvan „accepteren”.

Omdat het geloof-in-Christus zich richt op de onzienlijke dingen, brengt, volgens hun maatstaf, degene, die daarvan uitgaat een element binnen in de werkelijkheid van hier-en-nu, dat geen mens kan controleren en dus niet kán accepteren. Wie het wél accepteert, pretendeert dus een onderscheid met anderen, dat hij niet waar kan maken met de argumenten, die die anderen nu eenmaal uitsluitend toespreken. M.a.w. „Gelieve niet met zulke dingen bij ons aan te komen”. En positief: „Laat je een en ander wel gelden, dan ben je een hypocriet”. Ga je wel profeteren van Christus' Woord, dat mensen van dit slavenjuk bevrijdt, dat innerlijke krachten werkt door Zijn Geest, Die in de moeilijke spanningen steeds Dezelfde is, en Zijn gelovigen onvoorwaardelijk nabij, dan is dat hypocrisie.

En zo worden Christ-gelovigen, die de structuur van Gods wet voor onze samenleving zoeken te formuleren op gezag van God Zelf, en die daartoe een bedachtzame en voorzichtige, beschermende moraal hebben

opgebouwd, onder de voet gelopen. „Omdat niet allen deze moraal kunnen accepteren”.

Elk huis een bordeel.

„Komt U binnen, vriendje! Mijn dochter is op haar kamer.

'n Goede kennis zeker? Nee? Nog niet? Nog wat moeite met de aanpassing? Komt vanzelf, hoor!

Knaapjes hebben we ook.

Ja, wij behoren bij de Medemenselijkheid. Rookt U ook?”

6. Cultuurvervuiling

Hoe is deze morele revolutie zo snel ge-effectueerd?

Hoe komt zo'n tijdschrift terecht op de tafels van Christelijke gezinnen. Waar toch de duidelijke bijbelse moraal bekend is, en, zo het goed is, voorgeleefd wordt. En het geweten spreekt.

Zou het?

Valt U Dok niet te hard.

Hij heeft geduchte helpers gehad om juist de weerstand van die consciënties te breken die zich het omzichtigst oriënteerden naar het enig betrouwbare kompas.

Met kennelijk respect noemt hij de naam van zijn helpers: „de theologen-zelf”! In de lieblanke veronderstelling dat dan nu ook ieder Christen het hoofd zal buigen. Hij zal zeker wel eens gehoord hebben van kerkelijke „strubbelingen” — goed voor renteniers — maar nimmer ook maar enig interesse hebben kunnen opbrengen voor wat daarachter kon steken. Ook niet van belang als je de waarheid elders zoekt te localiseren. Geen idee ervan, dat ook Christus Zijn Kerk localiseert, en dat Zijn gelovigen het

grootste belang hebben bij de vraag: Waar?

Maar U hebt gelijk met Uw respect, Dok! Uw helpers waren allang voor U bezig, en zij vertegenwoordigen een formidabele macht.

Wie nl. de „heilige” overtuiging is toegedaan, dat zijn „wetenschap” de sleutel biedt tot „de Goddelijke waarheden” (de term is van henzelf) — U ziet, deze pretentie verschilt niet zo heel veel van de Uwe — krijgt achter zijn ruisende toga spoedig een gevolg van hovelingen, die hem opstuwen naar een praeadviseursschap achter de groene tafel van hoogkerkelijke vergaderingen, of hij weet een bureaustoel te bemachtigen in klein-comité plus een stencilmachine, en kan dan een kosmocomplot voor elkaar wroeten. En zou dit alles nog niet doordringen tot het gewone mensdom, dan weet hij met de minzaamheid, grote mannen eigen, door pastorale activiteiten indruk te maken op simpele zielen. Zijn zelfverzekerd optreden ondersteunt hij zo nodig met enige „teksten”, liefst uit moeilijk bereikbare, „hoogst betrouwbare” autoriteiten.

En zo wordt langzaam maar zeker de wijsel omgezet, door magisch gezag. En de gewetens zwichten.

Zou hij dan in zijn geschriften nog hier en daar een ietwat bevreemdende uitspraak doen, dan is een interview een doeltreffend afweermiddel: „Hoe bedoelt U het precies, Professor?” Aller aandacht is gespitst op het antwoord, dat nu zal vloeien van deze hooggeleerde lippen. „Gelukkig”, schrijft dan de informant in zijn nieuwsblad, „Professor heeft gezegd dat hij het heus zo kwaad niet bedoelt als sommiger boze brieven hem verwijten!”

Zo sprak Chamberlain ook ongeveer, na zijn bezoek bij Hitler. En een paar dagen later kwamen de bombardementen en de banvloeken, uit naam van de „Voorzienigheid.”

KAMPEN

D. J. BUWALDA

ningen op, die tot een ellendige frustratie kunnen leiden? Voelt iemand zich op de duur niet minderwaardig, als hij deze gave, waarnaar hij misschien al jaren lang met inzet van al zijn krachten streeft, maar steeds niet ontvangt?

De dienst der genezing

Dr Kraan spreekt over de dienst der genezing en bij voorkeur niet over gebedsgenezing. Hij motiveert dat als volgt: „In de dienst der genezing zijn er nl. twee aspecten te onderscheiden: a) Wat wij doen door middel van ons gebed en vooral b) Wat er door God geschiedt in antwoord op dat gebed. Het zegenende Woord, dat wij uitspreken mag door een sacramentele handeling Gods zichtbaar worden.” Hier stoppen we maar even. We vinden het zonder meer gevaarlijk om in dit verband van een sacramentele handeling te spreken. Niet voor niets luidt vraag 68 van de aloude, maar nog steeds actuele Heidelbergse Catechismus: „Hoeveel Sacramenten heeft Christus in het Nieuwe Verbond of Testament ingesteld?” en wordt daarop geantwoord: „Twee, namelijk de Heilige Doop en het Heilig Avondmaal.” Alleen wanneer men niet meer het volle aksent legt op de verbale verkondiging van het Woord, gaat men lijden aan een overschatting van het sakrament, waarbij men des te eerder gaat streven naar een uitbreiding van sacramentele manipulaties.

Dr Kraan meent, dat bij evangelisatie in de grote steden deze dienst der genezing bruikbaar kan zijn om de mensen met de Heer in aanraking te brengen. Maar schuilt hierin niet het intense verlangen naar de aantoonbaarheid van God? Daarom gaan we soms op zoek naar sporen van God. Men wil graag elke gebedsgenezing noteren als een proef op de som, zodat men kan zeggen: „Ziet U wel, dat God echt bestaat!” En wordt het geloof niet aangetast als men geen genezing ontvangt maar teleurstelling op teleurstelling moet inkasseren? Dr Kraan stelt wel, dat het lichaam nog de ziekteverschijnselen kan hebben, terwijl de geest genezen is, maar daarvoor kwamen die mensen niet. Ze wilden **lichamelijk herstel** ontvangen uitsluitend in de weg van het gelovig gebed. Maar ik mag de genezing op het gebed niet beschouwen als een weg, die parallel loopt met die van de medische middelen. En al gebeurt het wel, dat er mensen sanering van lichamelijke ziekten verkrijgen, terwijl de medici zich machteloos voelden, een dergelijk Godsmirakel mag men niet tot een bijna dwingende regel proklameren.

Wil God de ziekte?

Met deze vraag hebben velen zich reeds beziggehouden. En de antwoorden zijn vaak tegengesteld. Men redeneert dikwijls aldus: De Here wil de zonde niet, dus ook de ziekte niet. Die ziekte is immers de nasleep van de zonde. Deugt deze betoogtrant? We zullen zien. Door een verkeerde exegese van Psalm 103 zou men de bovengesignaleerde redenering kunnen voeren. We lezen immers in genoemd psalmdicht: „Die al uw ongerechtigheid vergeeft, die al uw krankheden geneest”. Is dat geen belangrijke hint in de richting van het goed recht van de dienst der genezing? Stuurt de Schrift ons zo Zelf niet die kant uit? We willen niet nalaten er met klem op te wijzen, dat de volgorde in de aangehaalde tekst (vs. 3) volle attentie vereist. **De vergeving van de ongerechtigheid is allesbeheersend!** Maar hoeveel mensen hebben zichzelf niet in vreselijke moeilijkheden gebracht doordat zij de kontekst uit het oog verloren! David blijkt in psalm 103 gewikkeld te zijn in een dialoog met zichzelf. Het was een strikt persoonlijke ervaring van hem geweest, dat de **HERE** hem van zijn ziekte had hersteld. Daardoor was hij niet het graf, maar het leven ingegaan. Hij mocht aan een tweede jeugd beginnen. Maar dit doodde zijn realiteitszin in geen enkel opzicht. Daarom heeft hij het in vers 14 en 15 ook over de broosheid en bouwvalligheid van het menselijke leven. De mens valt te typeren als de sterveling! En wat is dan de werkelijke troost voor David en al Gods kinderen in alle situaties van hun leven? Dat geeft de dichter aan in vers 17 met dat be-

Tongentaal en gebedsgenezing

(II)

De Geestesdoop

In het vorige artikel citeerden we één en ander uit een gesprek, dat Piet Koenes met de Rotterdamse predikant, Dr K. J. Kraan, voerde. In verband met diens opmerkingen over de tongentaal als Pinkstergave aan de gemeente van Christus, schreven wij ons eerste artikel. Iedereen, die een beetje op de hoogte is met deze materie, weet, dat op de achtergrond van dergelijke beweringen de gedachte aan een aparte Geestesdoop meespeelt. Al gaat Dr Kraan er niet dieper op in, hij memoreert wel even het boek van zijn reeds overleden studiegenoot, Ds D. G. Molenaar, getiteld: „De Doop met de Heilige Geest”. (Uitgave van Kok te Kampen, 1963).

Uiteraard kunnen wij in het bestek van deze artikelen niet al te uitvoerig aan de leer van de zgn. Geestesdoop aandacht besteden. Toch willen we een enkele randnotitie plaatsen. Ds Molenaar poneert in zijn boek het volgende: „Vaak heeft men de opvatting verdedigd, dat de doop met de Heilige Geest samenvalt met de wedergeboorte en bekering, en dat dus ieder, die wedergeboren en bekeerd is, ook de volheid van de Heilige Geest bezit. Deze opvatting is niet juist. De doop met de Heilige Geest is een „plus”, in de zin, waarin bijv. de heiliging

een plus kon worden genoemd tegenover de rechtvaardiging en de liefde tegenover het geloof.” (a.w. pag. 34). Op verschillende manieren tracht de auteur vervolgens zijn mening exegetisch te funderen. Ettelijke Bijbelteksten worden als bewijsmateriaal aangevoerd. We zijn echter geen nadere uitleg tegengekomen van **I Kor. 12 : 13**, waar we duidelijk lezen: „want door één Geest zijn wij allen tot één lichaam gedoopt, hetzij Joden, hetzij Grieken, hetzij slaven, hetzij vrijen, en allen zijn we met één Geest gedrenkt.” Hoewel sommige uitleggers, onder wie Calvijn, menen, dat „gedoopt” hier slaat op een letterlijke waterdoop, denken vele anderen aan de wedergeboorte, die dan beeldsprakig een doop in de Geest wordt genoemd. Er staat, dat **ALLE** gelovigen de Geestesdoop hebben ontvangen. Het is dus beslist niet het privilege van enkelen in de gemeente! Voorts wijst deze uitdrukking nergens op een **tweede** werk van genade of op een **tweede** vervulling met de Heilige Geest. We achten deze Paulinische woorden eigenlijk al doorslaggevend! Laat men zich ervoor wachten de Heilige Geest, onbedoeld en onbewust, te degraderen. Want de Heilige Geest is een Persoon en een Kracht en nooit een „Iets”, dat er bij komt. Verder loopt men het risico, dat men via de leer van de Geestesdoop een zekere rivaliteit onder de gemeentelieden kweekt. Gaat zodoende de dankzegging voor de diversiteit in de gemeente niet verbleken? Roept men met zijn gedachte aan de Geestesdoop als bewijs van geestelijke volwassenheid bij de gelovigen geen psychische span-

O. Mooiweer - Enschede

slissende „maar”. „Maar de solidariteit van Jahwèh is van eeuwigheid tot eeuwigheid over wie Hem vrezen,”

Maar wat moeten we dan met de wonderen van Jezus en de apostelen, zoals die in de Bijbel vermeld worden? Splitsten zij zich niet op het lichamelijk heil van de mensheid?! Jawel, maar die wonderen hadden geen doel in zichzelf. Die wonderen heten tekenen en tekenen wijzen boven zichzelf uit. Zij dienden toen tot bevestiging van het evangelie. Maar met een complete Bijbel in handen hebben we die tekenen niet meer nodig. Moet er dan nog meer gebeuren om de waarheid omtrent Jezus Christus als Verlosser der wereld te leren kennen? Iemand heeft in dit verband eens fijntjes opgemerkt: „Voor ongelof is geen excuus meer. Wij lopen met een verzegeld stuk toch niet elke maand naar de notaris om het opnieuw te laten verzegelen?! Man en vrouw geven elkaar toch niet elk jaar opnieuw een trouwring?!”

God kastijdt

Wij bezitten achter in ons kerkboek bepaalde gebeden. Ze worden soms wat denigrerend als formuliergebeden betiteld. Maar ze bergen een schat van schriftuurlijke wijsheid in zich. Wij denken aan een bepaalde passage uit „een gebed voor alle nood der christenheid”: „Wij bidden ook voor allen, die Gij kastijdt met armoede, gevangenis, krankheid des lichaams of aanvechting naar de geest. Troost hen allen, o Here, naardat Gij weet, dat hun nood het vereist. Geef, dat hun kastijding diene tot kennis van hun zonden en betering van hun leven. Wil hun ook geven volstandige geduldigheid, verzoet hun lijden en verlos hen eindelijk, opdat zij zich over Uw goedheid verblijden en Uw Naam eeuwig prijzen.”

„De kerk belijdt hier, dat God de ziekte wèl wil. Omdat een mens van alles verwachten kan van God, de éne maal voorspoed, de andere keer tegenspoed, en ziekte evengoed als gezondheid? Omdat wij een God hebben, Die zó willekeurig met ons handelt, dat de láátste wijsheid altijd is: De Here heeft gegeven, de Here heeft genomen. . . ? Neen, omdat wij een God hebben, Die weet wat „kastijden” is.

En in dat ene woordje „kastijden” klinkt zowel Gods toorn als Gods liefde door. De liefde Gods is hier zéker even sterk, als in de boodschap, dat God de ziekte niet wil. Want wie de Here liefheeft, die tuchtigt Hij (Hebreeën 12 : 6, verg. Spreuken 3 : 12); en dat vermaan bewaart juist voor wanhoop en doffe berusting. Wij worden nimmermeer van Hem verlaten, omdat Jezus Christus eenmaal van God verlaten werd. In plaats van dat God de Zijnen verlaat, is Hij met hen bezig, leidt Hij hen bepaald langs deze moeilijke wegen, en geeft Hij hun deze zeer bijzondere zorg. En juist daarom kan de kerk

BETALING ABONNEMENTSGELDEN

1 Oktober begint het 2e halfjaar van „Opbouw”. Mogen we onze abonnees verzoeken hun abonnementsgeld zo spoedig mogelijk te storten op girorekening 233117 t.n.v. Drukkerij Steenberg, Zeist, met bijvermelding „voor Opbouw”.

Abonnementsprijs voor het tijdvak oktober tot april f 7,50; studenten betalen f 12,— per jaar, buitenland f 20,— per jaar, luchtpost f 40,— per jaar.

Bij voorbaat hartelijk dank.

De administratie

ook bidden, dat wie deze „kastijding” ontvangt, de moed nooit verliezen mag, maar integendeel mag volhouden in „volstandige geduldigheid”, en niet verbitterd wordt, maar merken mag hoe het lijden „verzoet” wordt. (Dr J. L. Koole: „De Boodschap der genezing”, Kampen 1955, pag. 113).

„Wil God de ziekte? God wil, dat wij beter worden. Hij wil, dat wij er beter van worden. Omdat Hij dat beter-worden wil, wil Hij ziekte. Hij wil het als middel, om er Zijn doel mee te bereiken. Wanneer heeft God er Zijn doel mee bereikt? Voorlopig, wanneer een bepaalde zonde afgezworen is. Vollédig, wanneer wij voorgoed van dé zonde afgestorven zijn. Het schijnt, dat God het voorlopige doel soms overslaat om in énen door verder te werken naar Zijn volledige doel.” (a.w. pag. 116).

Laten we toch nooit vergeten, dat de gelovige beleving van de bevrijdende macht van Christus ons deelhebben aan de schepping, die in barensnood is, niet elimineert. Gestimuleerd door de Geest, Die we als voorschot hebben ontvangen, verwachten we de volkomen verlossing van ons lichaam (Romeinen 8 : 22, 23).

De functie van Jezus Christus in deze wereld

We moeten ons afvragen wat de inhoud was van de missie, die Jezus Christus in deze wereld te vervullen had. Waarom kwam Hij in de Kerstnacht naar deze aarde? **Hij zou Zijn volk redden van hun zonden!** Dit werd immers aan Jozef in de droom geprofeetd!

Toen iemand eens aan een vrouwelijke Officier van het Leger des Heils vroeg, wat zij van de gebedsgenezing dacht, luidde het simpele, maar treffende antwoord: „De Heer Jezus is gekomen om zondaren zalig te maken. Daarvoor moeten wij Hem zoeken. En als wij Hem om andere redenen zoeken, moeten we maar op niets rekenen.”

Waarom zoekt men de Heiland? Om het op aarde goed te krijgen?

Dan hebben we onszelf al veroordeeld. Jezus was geen Maatschappijvernieuwer of Wereldhervormer. Hij opereerde niet in de samenleving als een Schoolvoorbeeld van sociale herstructurering. Jezus was heel wat anders en oneindig veel meer. Hij daalde af naar de diepste diepte van de revolutie van de mens tegen God. Daarom is het heil, dat Hij bewerkte, ook oneindig veel hoger. Dat dient het richtsnoer te zijn voor alle maatschappijkritiek.

Ds H. Amelink heeft in zijn artikel over: „Simon, de Zeloot” al een duidelijk citaat gegeven uit het prachtige boek van Prof. C. Veenhof: „Volk van God” (Zie „Opbouw” van 17 september jl.).

Wij willen nu uit hetzelfde boek het direkt daarop volgende aanhalen. Het luidt aldus: „Het nieuwe en volstrekt eigensoortige van Jezus bestond daarin, dat Hij meer was dan Salomo of Jona of een van de andere profeten. Hij was immers niemand minder dan de beloofde Messias, de Zoon van God, door God gezonden om het verlorene te zoeken en zalig te maken om dat eenmaal als Zijn eigendom voor te stellen en te erkennen voor de Vader. Jezus Christus is de Middelaar Gods en der mensen, Wie te kennen God alleen geven kan en Die alleen ons de Vader openbaart. Hij is, kort gezegd, de volkomen Zaligmaker van de gehele mensheid en de gehele wereld.” (a.w. pag. 252, 253).

Prof. Veenhof geeft hiermee letterlijk de gedachtegang van Dr Herman Bavinck weer. Bavinck betoogde, dat het Rijk van God niet bestaat in een verheffing of een veredeling van het leven der mensheid. Nee, het heeft als onvergankelijke schat tot inhoud gerechtigheid, redding van het verderf, eeuwig leven.

Is het mogelijk om door gebed doden op te wekken?

Tot besluit van het bewuste interview komt deze vraag aan de orde. Dit is konsekwent! Als men terugvalt op de roeping der apostelen naar Mattheüs 10, ontkomt men niet aan de opdracht van Jezus om ook doden op te wekken. Maar hiermee zijn we dan tevens aangeland bij de uiterst zwakke plek

in de reeks van opmerkingen, die Dr Kraan lanceerde. We geven hem eerst het woord. Ter beantwoording van de gestelde vraag, zei Dr Kraan o.a.: „Ja, ik geloof, dat het mogelijk is. Tegelijk moet ik daarbij opmerken, dat opwekking van doden heel weinig in de Bijbel voorkomt. Jezus Zelf wekte maar drie mensen uit de doden op. Petrus en Paulus slechts één. Als de apostelen er door Jezus op uit gestuurd worden, krijgen ze de bevoegdheid om ook doden op te wekken. Wanneer ze terugkomen, zeggen ze aan Jezus, dat ze duivelen uitgedreven hebben. Maar ze spreken niet over het opwekken van doden. Ik dacht, dat het opstaan uit de dood voor de jongste dag gereserveerd is. Overigens kan in een bepaald geval de gave geschonken worden om iemand uit de dood terug te bidden. Luther heeft Melancton van de dood teruggebeden.”

We vinden dit een verbijsterend en armoe-dig verhaal. Dr Kraan gelooft, dat het mogelijk is in deze bedeling doden via het gebed op te wekken. Maar is het ooit gebeurd? Als de Heer wèl zieken via het gebed geneest, laat Hij dan plotseling verstek gaan, als het om doden gaat? Maar het hoort toch bij elkaar naar Christus' eigen getuigenis! Dr Kraan spreekt zichzelf ook tegen! Eerst heeft hij het over de **mogelijkheid** van doden-opwekking in het huidige heilsstadium, even later schuift hij het alles op naar de jongste dag. **Maar opwekking en opstanding zijn toch onafscheidelijk aan elkaar verbonden!** Aan het slot suggereert de Rotterdamse predikant, dat Luther Melancton uit de dood heeft teruggekregen. Waarin openbaarde zich dan de kracht van Gods genade in de weg van het gelovig gebed van de reformator van Wittenberg? Wel: Het leek inderdaad of het ieder ogenblik met Melancton kon aflopen. De vriend en medewerker van Luther zelf was ervan overtuigd, dat hij ging sterven. Maar Luther viel op zijn knieën in de ziekenkamer en bad vurig om **genezing!** Toen veranderde de toestand van meet af zienderogen. Een wonder! Inderdaad. **Maar Melancton leefde nog!** (Zie hiervoor nader: Dr W. J. Kooiman: „Maarten Luther - Doctor der Heilige Schrift - Reformator der Kerk”, Amsterdam, 1948, pag. 156).

We hebben getracht in deze twee artikelen aan te tonen, dat God ons in de Bijbel leert niet in de laatste plaats in religieus opzicht de juiste maat te houden. Dat geldt ook voor de dingen, die in het gesprek van Piet Koenes met Dr Kraan te berde werden gebracht.

Maathouden is niet bijzonder populair. Er kan zelfs iets irritants in zitten. Het lijkt het tegendeel van spontaniteit en enthousiasme. Maar het maat-houden, de zelfbeheersing, behoort tot de vrucht van de Geest (Galaten 5 : 22).

Redactieleden

Ds H. Amelink, Prof. dr H. J. Jager, D. W. L. Milo, Prof. C. Veenhof, Ds G. Visee, Drs H. E. S. Woldring.

Adres van de Redactie

Ds H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.), tel 0 1843 - 232.

Gereformeerde Persvereniging „Opbouw”

secretaris-penningmeester: W. Kaper, van Lynden van Sandenburglaan 16, Utrecht. Tel. 0 30 - 711450. Giro 448367.

Administratie abonnementen:

Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist. Tel. 0 3404 - 12452.

Abonnementsprijs

f 15,— per jaar (bij vooruitbetaling) Zeist. Giro 233117.
Advertentieprijs ... 25 ct per mm.
Familieberichten ... 20 ct per mm.

Persschouw

Een consciëntiekreet

Negen leden van de Ned. Herv. Kerk — ir. J. H. van Bommel te Maarssen; ds G. Boer te Zoetermeer; ir. J. van der Graaf te Huizen (N.-H.); dr C. Graafland te Amsterdam; prof. dr G. P. van Itterzon te De Bilt; ds L. Kievit te Gouda; drs G. van Leyenhorst te Gouda; dr B. W. Steenbeek te Nunspeet en ir. L. van der Waal te Ridderkerk — hebben aan het moderamen van de Ned. Herv. Kerk een brief gezonden die een aangrijpende consciëntiekreet is geworden. Zij deden dit in reaktie op de gebeurtenissen rondom de beruchte Kosmocplot II en de discussies die daarover ontbranden.

De negen genoemde hervormde broeders beginnen hun brief met er hun waardering over uit te spreken dat het Moderamen stappen had ondernomen bij de directie van de stichting „Kerk en Wereld” te Driebergen die tot indirect gevolg hadden gehad dat de manifestatie Kosmocplot II niet doorging. Zij achten de opzet daarvan dermate in strijd met de wezenlijke opdracht van de kerk, dat zij het ten zeerste zouden hebben betreurd wanneer die zaak onweersproken zou zijn gebleven. Na dit gezegd te hebben gaan de „negen” als volgt verder:

„Inmiddels worden wij door dit alles echter wel heel duidelijk geconfronteerd met een tendens in ons kerkelijk leven, die ons grote zorg baart. Bepaalde pressiegroepen dreigen de kerk mee te slepen in een revolutionaire ideologie, die zich niet verdraagt met de inhoud van het evangelie van Jezus Christus, de Gekruisigde en Opgestane. Moge de hele opzet van een instituut als Kerk en Wereld en het beginsel, waaruit dit instituut leeft en handelt, voor ons al een zeer dubieuze zijn, er is momenteel sprake van een sterke radicalisering in het denken over de taak van de kerk in de wereld, die wij zeer ernstig achten.

Met diepe zorg constateren we dat er een stroming is in onze kerk, evenals trouwens in andere kerken, die het evangelie dermate verwereldlijkt, dat Christus opgesloten wordt in de kaders van een revolutionaire ideologie en het evangelie wordt verminkt tot een program voor revolutionaire actie. Gezien deze sterke radicalisering dreigt onze kerk opgesplitst te worden in delen, die elkaar in geen enkel opzicht meer verstaan of liever nog, die geen gemeenschappelijk fundament meer hebben.

Wij belijden van de kerk dat ze is een gemeenschap van ware christgelovigen, die al haar heil verwacht van haar hoofd Christus en wij verwachten van de kerk dat ze zich als zo'n gemeenschap in de wereld presenteert en zich niet laat bevoogden door ideologische machten, die de kerk trachten in te kapselen en dat ze zich derhalve niet door de wereld laat voorschrijven hoe ze heeft te handelen.

Met zorg nemen we waar dat velen in onze kerk van de primaire functie van de kerk, die gericht is op de bekering van harten en levens tot de dienst aan de levende God, niet meer weten willen. Wanneer de kerk echter deze boodschap, die opkomt vanuit het verzoenend lijden en sterven van haar hoofd Jezus Christus, niet meer vertolkt voor de gemeente en de wereld, zal alle bezig zijn van de kerk in de wereld ijdel zijn en het tegendeel bewerken van wat de Schrift bedoelt met het leven van mensen en volkeren.

Wij verwachten dat u in deze dagen van grote verwarring in grote duidelijkheid leiding zult geven aan ons kerkelijk leven en dat u zult spreken vanuit het belijden der kerk, hoezeer u daardoor ook het gevaar loopt de smaad te moeten dragen van velen, die zelf niet willen weten van de boodschap der verzoening, van het evangelie van Gods genade. Wij hopen dat u de kerk zult voor gaan in het afwijzen van ideologieën, zoals dit met name ook naar voren komt in poli-

tieke vereenzelviging van de kerk, die we momenteel in toenemende mate zien. We hopen ook dat u die instituten in onze kerk, die de kerk in opspraak brengen, zoals recentelijk geschied is door Kerk en Wereld, zult wijzen op de noodzaak om te gaan in de weg van het belijden der kerk, waaraan géén deel van de kerk zich mag onttrekken.

We willen er bij u ook ten sterkste op aandringen stappen te ondernemen, waardoor stichtingen als Kerk en Wereld, die een eigen leven gaan leiden, dat zich ver af beweegt van de geloofsinhoud van de gemeente, niet langer ongehinderd wegen kunnen gaan die in strijd zijn met het wezenlijke van het kerk-zijn. Het is voor de kerk een beschamende zaak wanneer organen en instituten, die onder haar verantwoordelijkheid vallen, vrijuit kunnen handelen in strijd met de opdracht van het evangelie.

Wij wensen u in deze dagen moed en wijsheid toe. Moge de Heilige Geest u leiden in het spoor van het Woord om zo leiding te geven aan onze kerk, dat deze kerk mag zijn een pilaar der waarheid en dan ook een zoutend zout in de wereld, een licht op de kandelaar”.

Deze brief is m.i. uiterst belangrijk. Want daarin wordt kort, duidelijk en scherp de kern genoemd van de geweldige religieuze crisis waarin zich de christelijkheid van Nederland en van heel het Westen is geraakt.

En tegelijk wordt in dit schrijven de weg gewezen die moet worden ingeslagen om die de overwinnen.

Maar zal de synode naar deze consciëntiekreet luisteren?

Geloven de schrijvers dat zelf?

En als dat niet gebeurt wat dan?

C. V.

KERKNIEUWS

Beroepen: te Ureterp-B: ds M. Brandes te Hengelo.

Aangenomen: naar Alphen a.d. Rijn-Bodegraven-Woerden-B: kand. H. J. J. Feenstra te Amsterdam.

Bedankt: voor Beverwijk-B, Blija-Holwerd-B, Kantens-B, Middelstum-B, Pieterburen-B, Ulrum-B, Drogeham-B, Zuidwolde (Gr.)-B, Zuidwolde (Dr.)-B, Appingedam-Overschild-B, Delfzijl-B, Hoek-B, Zaamslag-B, Vrouwenpolder-B, Goes-Brouwershaven-B, Zevenbergen-Bergen op Zoom-B, Wetsinghe-Sauwerd-B, Urk-Nagele-B en Marum-Kornhorn-B: kand. H. J. J. Feenstra te Amsterdam.

Sumba-Borneo — In een vergadering van kerken, op 5 juni jl. te Utrecht gehouden, is aan de kerk van 's-Gravenhage ZW verzocht op te treden als corresponderende kerk ten behoeve van de arbeid voor de gemeente op Sumba en Borneo.

Op 18 september jl. kwamen de leden van de zendingscommissie van genoemde kerk bijeen te Amersfoort met het bestuur van de vereniging S.O.S. om gezamenlijk te overleggen, op welke wijze de steunverlening voor Sumba-Borneo verder ter hand genomen zou kunnen worden. Beide instanties trachten eenzelfde doel te dienen, zodat overleg noodzakelijk was, alsook door beide partijen wenselijk werd geacht.

Overeengekomen werd dat ZW de correspondentie met de gemeenten op Sumba en Borneo zal verzorgen, evenals de briefwisseling met ds Goossens jr.

ZW zal voorts de kerken in Nederland zoeken financiële steun te verlenen.

S.O.S. zal via leden en contribuanten ook gelden inzamelen, eventueel voor speciale doeleinden.

ZW zal de kerken periodiek informeren over het werk van ds Goossens (de opleiding van goeroe's) en het leven van de kerken op

Sumba en Borneo, terwijl S.O.S. zal voortgaan met het uitgeven van de „Nieuwsbrief”. Tevens zullen van tijd tot tijd via de pers informaties verstrekt worden.

De contacten tussen ZW en S.O.S. zullen van zodanige aard zijn, dat elk het „eigen” werk kan doen, terwijl tevens het gemeenschappelijke doel in het oog gehouden wordt.

De zendingscommissie van de gemeente van 's-Gravenhage ZW heeft als adres: Schrijnwerkersgaarde 51 en de „Nieuwsbrief” is te verkrijgen bij br. D. Smits, Koekestraat 25, Vlaardingen.

ADRESSEN

Velp. Geref. Kerk (vrijgem.). Met ingang van 1 oktober 1971: scriba: A. Compagnie, Zaalboslaan 61, Velp, tel. 08302-6446. Preekvoorziening: G. Puttonstein, Kerkallee 88, Velp, tel. 08302-4256.

PEREMPTOIR EXAMEN

De classis Kampen van 30 september heeft na gehouden peremptoir examen unaniem besloten kandidaat B. Wielenga toe te laten tot het ambt van Dienaar des Woords.

DEN HELDER

Kon. Jullianaschool (Prot. Chr.)

Wij zoeken voor de tweede klas (31 leerlingen) en voor de vierde klas (24 leerlingen)

ENTHOUSIASTE MENSEN

die mee willen helpen de school op verantwoorde wijze te vernieuwen.

Welke dames of heren komen ons helpen?

De school ligt in een mooie omgeving.

Den Helder telt 60.000 inwoners en heeft een gezellig winkelcentrum.

De gemeente verleent medewerking bij het zoeken naar woonruimte.

Als u van kinderen, strand, zee en duinen houdt, belt u dan even 02230-19293 (school) of 02230-19733 (huis). U kunt ook schrijven aan de schoolleider: G. de Boer, Soeteliefstraat 20, Den Helder.

TEN POST

Het bestuur van de

School met de Bijbel te Ten Post, vraagt per 1 jan. 1972

een onderwijzeres

voor klas 1 en 2 (22 leerlingen).

Geref. Vrijg. of Geref Vrijg. B.V.

Ten Post ligt 14 km van Groningen

en heeft gunstige busverbindingen.

Inlichtingen en sollicitaties graag zo spoedig mogelijk bij het h.d.s., A. C. van Wageningen, Eestumerweg 29, Ten Post. Tel. 05902-1417.

L'ABRI

Ongespoten appels en peren te koop

Bij afhalen: f. 0,50 per kg of f. 12,50 per kist van 25 kg (statiegeld kist f. 5,-)

Thuis bezorgd: minimaal 10 kisten. Prijs per kist f. 22,50 + f. 5,- statiegeld.

Bestellingen bij L'ABRI, Huize Kortenhoeve, ECK EN WIEL

Telefonisch: Diemen 020 - 359944.